

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frs., $\frac{1}{2}$ an 9 frs., $\frac{1}{4}$ an 4 frs. 50 cm.

Focea apare în fie care Sâmbătă.

Unitatea

Focea bisericească-politică.

Insertiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr., și de fie care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce focea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unității» în Blași.

Anul IV.

Blași 15 Septembrie 1894.

Numărul 39.

Ce e de făcut?

Deunăzi am avut cutezarea de a constata faptul, că comitetul nostru național executiv e disolvat, și conferința noastră națională, — cel puțin pe baza de mai înainte, — nu mai poate să se întrunească.

Am făcut constatarea acosta cu intențiunea cea mai bună. Noi nutrim adecă părerea, că politica pentru a fi sănătoasă are să țină cont de faptele constatate. Cu toate acestea ni-s'a făcut imputarea, — ne place a crede, că asemenea cu intențiunea cea mai bună, — că a constata așa ceva e un lucru politicesc imprudent.

Să ni-se ierte, dacă în butul acesteia observării rămânem și pe mai departe pe lângă constatarea aceea. Să ni-se ierte și aceea, dacă lăsându la o parte toate rezervele îndrăznim a declara, că Românii din Ardeal și Ungaria așa, pe cum sunt astăzi, cu mâinile și picioarele încătușate, nu pot să desvölte ne-cum progres, dar nici macar resistință de Dómne ajută.

Noi adevărat că nu ne putem mândri cu aceea, că vedem și după culisele politice noastre naționale. Dar vedem alte lucruri și ne înțelegim din ele așa, pe cum ne ajută mintea și inima.

Am vădit și vedem mișcarea grandioasă a ungarilor catolici împotriva tendențelor radicale ale guvernului și ale independentiștilor. Am vădit,

că ungarii catolici neaflându alt remediu vor să se lupte împotriva acelor tendențe din toate puterile și chemându într'ajutoriu și pe aliații săi firești.

„Timeo Danaos et dona ferentes,” dar în cazul de față totuși suntem aplicați a nu ne teme de ei așa de tare. Nu ne temem, de ore ce ei ne oferă nu daruri, pentru ca să ne amăgescă cu ele și apoi să ne învingă mai ușor, ci ne oferă alianța sa în contra vrășmașului lor și al nostru.

Și noi, — după cum arată toate semnele, — lăsam lucrul baltă. Dór nu așteptăm cumva, să ne sbore porumbii fripti în gură? Dór nu așteptăm cumva, ca ungarii catolici să lupte singuri lupta în contra radicalismului și după învingere să ne roge frumos, ca să binevoim a împărți cu ei prada?

Asta ar fi o sperare deșertă. Unde va fi pe pământ învingătoriu, care să ofere împărțirea prăzii altuia, care l'ar fi putut ajuta la luptă, a avut cuvinte de a-l ajuta, și totuși nu l'a ajutat? Ori dóră il vom sili la împărțirea aceea? Prin ce? Dór nu cumva prin neactivitatea, carea, pe cum se vede, ne place nespuse de tare?

Ar fi acesta o sperare deșertă și din cauza, că întreg rezultatul mișcării catolicilor unguri e problematic, până când ei nu sunt siguri de ajutorul nostru. E deci foarte probabil, că ei nu vor avea, ce să împărtescă cu noi, dacă noi nu-i vom ajuta în luptă.

Să nu ne amăgim cu părerea optimistă, că pasivitatea noastră a impus contrariilor. În loc de a ne amăgi în chipul acesta, mai bine am face, dacă am cerca prin șirurile deputaților guvernamentali, și atunci ne-am convinge ușor, că noi Românii dăm partidului guvernamental din parlament un contingent foarte însemnat.

Totă lumea o scie acosta, și numai noi ne facem, că nu o scim.

O scie acosta și cei din partidul catolic, și de aceea au apelat ei la ajutorul nostru, fără îndoelă cu intențiune mai curată de cum s'a îndatinat a apela la ajutorul nostru cortesii liberali pe timpul alegerilor.

O scie acosta și guvernul și vedându, că partidul catolic are intențiunea de a ne câștiga pe sama sa, a și inscenat expedițiunea ministrului Hieronymi. Acesta voinde să păstreze pe sama guvernului spriginul alegătorilor români, a și promisă revisiunea legii electorale. Era guvernul vedându fiascul, care l'a făcut expedițiunea aceea, se grăbesce a retrage momela aruncată prin Hieronymi și a declara, că despre revisiunea legii electorale ca concesiune pe sama Românilor nici vorbă nu poate să fie.

Nu numai, ci guvernul vedându, că pe Români nici procesul „Memorandumului” nu a putut, să-i moie, signalază prin organele sale deja măsură cu multă mai radicală, prin care să lovescă de odată în catolici și în Români.

Feuilleton.

O întrebare practică a telefonului.

Domnul Wood se așază comod într'un jilț din biroul său de lucru cu un aer, ce numai un milionar și-l scie lua. Pe lângă aceea își aprinse o Havannă așa de grosă și de aromatică, pe cum numai unui milionar îndecit i-se șede.

Nu-i vorbă, domnului Wood îi și da mâna, să facă de astea. El era numărat între cei mai avuți oameni din orașul Boston. Cum s'ar și pute, ca un milionar să nu se deosebescă de ceilalți muritori? Și-apoi o Superbas de Cuba ori o Floras finos ce-i este un milionar? Alte, alte mijloce de a străluci, de a arăta, ce poți tu și altul nu poate! Și multă își bătea el capul cu gânduri de astea. Locuia într'o vilă în depărtare de câteva miluri dela Boston. Și câte scumpețuri nu cuprindea vila aceea! Cele mai moderne și mai antice tablouri decorau pereții caselor lui. D'apoi sculpturile! Erau tot atâtea cap d'opere. Mobilele elegante și cu gust erau de o frumusețe neagăduită. Nu numai fața, dar și dosul lor era de o

broderie de mătășă grosă și măestră. Ce lux nu era și în bucătăria lui! Numai delicatose se serviau la masa lui. Cum ar fi și știut el, să se mai ușureze de sumedeniile de dolari, ce într'adevăr păreau că plonă în casa lui. Căci numai întreprinderea cea mai de pe urmă cu untură de porc i-a adus considerabile sume în aur și argint.

Dar éta o idee minunată!

O legătură de telefon între vila lui de afară de oraș și între cancelaria lui din oraș. „Ce minunat lucru,” își gândia norocosul speculant de untură de porc. „Drăguța mea soție de aci încolo îmi va pute destăinui prin aparatul vorbitor dorința sa de a merge la teatru, la concert ori la operă și nu va mai suferi din pricina depărtării mele. Cea mai mică a ei dorință de aci încolo îmi va fi sfintă. De ce trăesc eu, dacă nu pentru ea? Și apoi dacă nu mi-ar da mâna!”

Domnul Wood se felicita însuși de această frumoasă idee. Printr'un om al său și-o și puse în deplinire. În scurtă vreme legătura telefonică între vilă și birou era gata. Milionarii Bostonului se făcură vineți de ciudă, când aflară de acesta. Er Wood se făcu roșu de plăcere, își cercă aparatul

pentru întâia oară întrebându-și ângerașul, dacă are vre o dorință.

Până aci au ajuns lucrurile, când am vădit pe dl Wood comodisându în jilțul său, și pe când arunca fumuri de Havanna gândindu-se, cât de bine e, când totuși are omul o sumă de bani și un bun gust de a-i scie folosi. Atunci sună aparatul anunțându-i, că din vilă vrea, să-i vorbească.

El se ridică și dăce cu glasul de jumătate: „Sigur ea dorește, să audă de sară pe Rigoletto.”

Apoi se duce la tub și strigă în el: „Ce poruncesce porombița mea?”

Răspunsul urmă pe dată.

„Iertă-mă, dar ved, că mă schimb cu altul, și nu mă țin de cel ce sunt într'adevăr.”

„De cine am dar onorul?” strigă dl Wood.

„Smith, pungașul.”

„N'am priceput vorba de pe urmă,” dăse Wood înlemnit.

„Mă chemă Smith și sunt pungaș,” sună răspunsul clar.

Dl Wood schimbă la fețe.

„Nu face glumă, ci spune, cine ești și ce dorești,” telefonă Wood.

În Dobriținu adunarea regnicolară a învățătorilor, ținută cu asistența inspectorilor școlari regesci, a pretinsu deja secularizarea școlilor. Și foile guvernamentale secundază deja neîncetată acestei pretensiuni. Până și „Pester Lloyd“, fôea cea mai de frunte a guvernului, serie deja fără lécu de rezervă, că „dacă s'a pututu introduce căsătoria civilă, apoi ca urmare firască după secularizarea căsătoriei are să urmeze cea a școlei.“

N'avem decî timpu de perdut. În fața unui guvern liberal-francmasonu, care e totdeuna cutezătoriu și nu face multă alegere între mijloce iertate și neiertate, nu vomu ajunge departe cu acțiunî pacinice ca a primatelu Vaszary și ca a revocării congresulu nostru convocat spre a protesta în contra căsătoriei civile, dar nici cu o politică de pasivitate neorganizată.

Pôte că eră ne vomu auđi invinuirea, că amu comisú o imprudență, ba că ne silimú a sparge solidaritatea noastră de până acum. Dar pe noi asta de locu nu ne atinge. Organulu nostru are să aperse interese cu multu mai mari și mai sînte de cum este unu programu politicu, care pe cum s'a statoritu cu majoritate de voturi, întocmai așa cu majoritate de voturi se pôte și schimba, dacă așa pretindú imprejurările. De aceea pe noi eventualele invinuirî nedrepte ale ómenilor de locu nu ne atingú. Numai consciința să ne spună, că bine amu făcutu, ce amu făcutu.

Și consciința noastră ne impune, să spunemú fără rezervă, că pe noi nu ne mulțămesc neactivitatea plină de veleități, în care ne-amú cufundatú dela procesulu „Memorandulu“ încóce. Ba spunemú încă și mai multu: o politică, care constă singurú numai din agitarea spiritelor, pe noi de locu nu ne mulțămesc. Ea n'a sciutú să ne păzescă sfințenia și caracterulu naționalu alú familiei și nu va sci să ne păzescă nici

caracterulu confesionalu și naționalu alú școlei noastre.

De o cam dată însă nu ne simțimú competenți, să pășimú noi înaintea poporulu nostru cu propunerî concrete pentru acțiunea, ce ar trebui să o dezvoltămú în timpulú acesta plinu de primejdii, ci întrebămú cu insistință pe aceea, pe cari încrederea comună i-a pusú, să ne conducă: Ce e de făcutu?

Presa și cardinalulu Vaszary. — „Waterland“ în primulú sêd dela 6 a c. publică următórea corespondință:

„Roma, 3 Septembrie. Tuturorú catolicilorú adevărați și mai multú decâtú la toți cardinalulu primat Vaszary trebuie să-i causeze supărare laudele, ce le face în ȕilele aceste presa liberală și jidovescă acestu eminentu purtătoru de purpurú. Acesta este fără îndoelă unu abusu de unele cuvinte ȕise de primatele și o mistificare a intențiunilorú lui, ceea ce pôte da nascere la credința, că S. Scaunú ar aproba, că nu se face nici o opusețiune seriósă agresiunilorú crescende ale guvernulu ungurescu, ori că S. Scaunú recomandă o neactivitate indolentă față cu primejdiile, ce amenință regatulú sfințulu Ștefanú.

„Fie care unguurú scie, că Papa a îndemnatú episcopatulú spre a face totú posibilulu pentru împedecarea nóuelorú legi inimice creștinismulu și societății; că elú și-a exprimatú mai adeseori mulțămirea asupra activității mărețe a respectabilulu conte Ferdinand Zichy și asupra cooperării prestate de alți magnați și laici fruntași; că elú a binecuvintatú congresele catolice din Buda-pesta și Pressburg și rezoluțiunea luatá acolo; că i-a produsú bucurie activitatea neobosită a clerulu subalternú și tinêrú intru apărarea doctrinei celei sánctósă; că elú a încurajatú foile catolice, ca în mânia greutățilorú situațiunii actuale și ale prigoniilorú nemeritate să continue a păzi cu bărbăție stindardulu bisericei și a apăra voința marei majorității a populațiunii.

„Este clarú, că numai lucrându cu fi-

delitate în această direcțiune și urmându aceste principii este cineva îndreptățitu a se lauda cu aprobarea Scaunulu Apostolicu. Pentru aceea celú mai rêu servitú, ce-lú pôte presta presa liberală de dincóce și de dincolo de Leitha primatelu, este a-i atribui unu programú, pe care dînsulu celú dintăiú trebuie să-lú respingă ca falsú din fundamentú, ca nedemnú de caracterulu sêu, și vătémătoriu înaltulu oficiu, ce-lú pórtă.“

„Osservatore Romano“, fôea oficiósă a Vaticanulu, declară de falsă scirea publicată de „N. Fr. Presse“ și „Correspondence de Hongrie“, că adevă cardinalulu secretariú de statú ar fi datú verbalú anumite inviațiuni primatelu Vaszary cu privire la atitudinea pacifică a episcopatulu ungarú în cestiunea cunoscutelorú reforme bisericesci politice ale guvernulu, și adaugé, că după ce suntú cunoscute vederile cardinalulu secretariú de statú și enunțările făcute de cătră S. Scaunú mai de multe ori și cu totă hotărîrea, este de prisosú a mai declara, că ceea ce comunică numitele foii, nu e altceva decâtú o scornitură fantastică, care are de scopú a seduce opiniunea publică, a presenta în o lumină nefavorabilă pe cei mai zeloși apărători ai cauzei catolice și prin acesta a provoca incertitudine și stagnare în tabêra catolică.

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

Contele Zichy Ferdinand publică în „Fejérmegyei Napló“ unu articulu intitulatú „Înaintea nóuei lupte“, în care arătându, că proiectele bisericesci-politice votate de camera deputațilorú, dară încă netrecute prin casa de susú, în multe privințe suntú contrare credinței creștine, eră din punctú de vedere politicu suntú periculóse. Nobilulu conte promite, că face totú, ce-i este cu putință pentru înlăturarea pericolulu.

„M. Állam“ este informatú, că Sfinția Sa a dispusú conchemarea conferenței episcopatulu catolicu spre a sta-

„Mă bucurú, că ieai lucrulu numai de glumă. Ascultă dar, să te lámurescu. Eu am intratú cu ómenii mei în locuința dtale, am încuiatú în locú sigurú pe dómna soție și pe slují, și pe cum veđi, de totú, ce ai, dispunú eu. Ascultă numai liniștitú, că scápare nu ai. Ajutorulu poliției nu-ți va aduce nici unu folosú. Scieú eu dór, ce facú. Nu pentru întâia oră isprăvescu astfelú de afaceri. Cătu ce te depărtezi dela telefonú, să scii, că vila întregă va fi numai flacări. În salonú am pusú grămeđi de paie, câteva butoiașe de petroleu și și ceva prafú de pușcă. Credú, că ești convinsú. domnule Wood, că atirni dela grația mea.“

„Criminalule, tâlhariule, pungașule!“ sbieră bietulu Wood.

„Dar se ne întórcemú la obiectú. Am lipsă de 5000 de dolari, și dacă binevoesci a mi-i solvi, te asigurú pe cuvintulu meu de onóre, că nu vei avé nici cea mai mică pagubă.“

„Mă ruinezú,“ rêsponse Wood. Acesta era o frasă, pe carea de multe ori a rostitú în trebî comerciale.

„Domnule Wood, glumesci. Dór eu scieú, că untura de porcú s'a vindutú cu multe percente.“

„Nu potú,“ rêsponse Wood prin telefonú.

„Mă îndemnú, să facú o crimă. Socotesce bine, căci chibritele le ținú în mână. Da ori nu? Vrei, să plătesci?“

„Fie dar,“ suspină milionarulú.

„În câteva clipe ți-se va presenta în biroú o persónă încredutá a mea. Vei avé bunătatea de a-i numera suma sciutá, și cuvintele, ce le vei auđi dela omulu acela, mi-le vei telefona înderéptú ca unu felú de documentú despre admanuarea banilorú. Suntú patru ore. Tocmai a intratú omulu meu în biroulú dtale.“

Dlú Wood se întórse ore cum involuntariú înapoi. Și spre cea mai mare a sa mirare se vedú față în față cu unu omú de unu esteriorú forțe suspectú, care-i ȕise cu unu glasú uscatú și aproape în tonú oficiosú: „Pentru dlú Smith am să incassezú suma de 5000 de dolari.“

„Da,“ rêsponse Wood înfóratú în tóte vinele și desfăcu unu puicú alú mesei, din care luá unú tencú de hárții, și după ce numără din ele 5000 de dolari, pe cele rêmase le puse erăși la locú ore cum cu sfiálă.

„Nu m'ai puté cinsti cu o țigară?“ ȕise străinulu.

„Prea bucirosú!“ rêsponse Wood și-lú imbiá cu țigări. „Spune-mi acum cuvintulu de încredere!“

„Cum înșeli, așa te înșalá!“ ȕise străinulu și clătínându din capú se depărta.

Er Wood se apropiá de aparatú și rêsponse: „Cum înșeli, așa te înșalá. Dar acum te rogú, die Smith, depărtezá-te. Paiele lasá-le numai în salonú, ér cătu privesce pe nevasta mea . . .“

„Ei nu i-se va atinge nici unú firú de pêrú. Nu uita, domnulú meu, că eu suntú unu gentilomú.“

Dlú Wood rêspiră ușuratú de o povară de 5000 de dolari.

Nici odată nu i-se páru dlú Wood așa lungú drumulu până acasă. I-se párea, că elú stá liniștitú în echipajú, pe cândú vila este cuprinsă de flacări, și ángerulu lui, soția lui . . . Și la acestú gândú își acoperia fața, cu mânilé. Apoi unu presimțú. Gentilomulu de sigurú îi va fi pêtatú cu petroleu frumósele mobile îmbrăcate în damastú.

O îndoelă nervósă îlú consuma. De decî de ori îmboldia pe vizitiulu, să mâne mai repede. În sfârșitú totúși ajunse să-și revađă vila. Și minune, nici o schintea nu se zăria. De sigurú foculu va izbucni numai mai târđiú!

Dlú Wood pêtrunse repede în odae nevestei sale, și pe ea o găsi pe sofă cetindú liniștitá unu romanú. Ea îlú íntrebă cu ochii mirându-se de nefndatinata lui sosire și de chipulu, ce-lú făcea.

„Ce vei fi suferitú tu, porumbiță dulce!“ ȕise elú de câteva ori una după alta, fără să dea altú rêsponsú.

Dnă Wood cređu, că elú a avutú vre o pierdere în negoțú și-i ȕise: „Ce, a mersú rêu cu untura? Dar nu te supéra, dragă!“

„A, lasá untura! Dar spune-mi, drăguță, mișei n'au datú focú?“

tori modalitatea mergerii la Maiestatea Sa și planul de acțiune pentru viitorii.

Deputatul Vajay István (preot) prin un apel publicat în „M. Állam” resuscită de nou idea mergerii la Monarchul spre a împedea sancționarea legii despre căsătoria civilă. Spre scopul acesta propune, să se organizeze catolicii bine și să înființeze în Budapesta un comitet central executiv. La mergerea înaintea Monarchului să fie invitați prelații, magnații, capitulele, protopopiatele, deputații catolici, inteligența și poporul catolic.

La universitatea din Budapesta s'au numit de curând doi profesori jidani, deși această universitate este fondată de nemuritoriul primat Petru Pázmán. Până acum nu a fost nici un profesor public ordinar nebotezat la universitatea aceasta, a cărei caracter ar trebui să fie catolic. Acum în era liberală de odată s'au denumit doi și s'a deschis calea profesurii pentru mai mulți Jidani. Profesorii jidani denumiți de curând sunt Goldzieher Ignátz pentru limbile orientale și Schwarz Gusztav pentru dreptul roman. De aici înainte preoții catolici, cari doresc a obține doctoratul în canone la facultatea juridică din Budapesta, vor trebui să se supună la examinare din partea jidanului Schwarz. Aici duce politica pacnică a episcopatului unguresc catolic.

Italia.

În 2 și 3 Sept. s'a ținut în Torino congresul eucharistic, la care au participat la 50 de prelați, numeroși preoți și preste 40,000 de credincioși laici. Cu ocaziunea congresului era să se facă în oraș o procesiune cu s. Cuminecătură, dară prefectul de Torino a oprit-o în momentul ultim. În congres s'au ținut mai multe disertații despre s. Eucharistie privită din diferite puncte de vedere. S'a cetit și o epistolă a Papei, care laudă pe membrii congre-

„Sermane,” îi duse suspinându. „De sigur e însemnată pierderea ta.”

„Ce-mi pasă mie de 5000 de dolari, dar aș vrea să știu, că cine e miserabilul acela.”

„Cine, pentru numele lui Dumnezeu?” „Pungașul!” strigă Wood neliniștit.

„Dor nu va fi fost la noi!” strigă femeea nu mai puțin surprinsă.

„Dar mișelul nu te-a înțeles?” „Pe mine? Dar ce vorbesc?” Și se furoși până la urechi.

„Intr'adevăr mi-am pierdut mîntea. Spune-mi, te rog, ce s'a întâmplat aici, de când m'am depărtat eu?”

„Nimic alta, fără un domn, un anumit Smith . . .”

„Ei, și? Spune-mi, te rog, tot?” „S'a prezentat foarte elegant și m'a rugat, să-i permit, să-ți împărtășească prin telefon o afacere neguțătorească.”

„Și n'a dus paie și petrol în salon?” „Intrebă Wood.”

„La ce să fi dus paie și petrol?” „Bine, dar nu ți-a spus nimic?” „Ba da. Dicea, că telefonul e un lucru comod și practic.”

„O!” Wood își uită gura deschisă. În capul lui era acum lumină. Acum scia totul.

Elena S.

sului pentru manifestarea credinței lor în s. Eucharistie.

Ca fapt îmbucurător înregistrăm, că guvernul italian în fine a dat executură tuturor episcopilor numiți de Papa, până și patriarhului de Venetia, pentru numirea căruia s'a născut conflictul între guvern și S. Scaun.

Belgiu.

În 4 l. c. s'a deschis în Bruxelles al III-lea congres internațional al învățaților catolici, care a fost foarte bine cercetat. Între disertațiile ținute în ziua primă mai însemnată este a cardinalului arhiepiscop Goossens, care a spus cu multă claritate raportul între biserică, credință, știință și progres. În zilele următoare încă s'au ținut discursuri, în cari s'au tratat cu profunditate și cunoștință de cauză mai multe chestiuni de actualitate. Congresul s'a încheiat în 7 a. c. Proximul congres se va ține la Freiburg (Elveția).

Revistă politică.

Afaceri interne.

Sâmbătă în 8 a. c. capul independenților Iusth Gyula și-a ținut darea de samă înaintea alegătorilor săi din Szolnok. Pe când voia să-și justifice purtarea din dietă cu ocaziunea desbaterilor asupra căsătoriei civile, mai mulți alegători l'au întrerupt strigându, că nu le trebuie căsătoria civilă, care strică și batjocoresce religia. Iusth a rugat pe alegătorii săi, să-l asculte, deoarece din cauza sgomotului și a deselor întreruperi nu poate continua discursul, era căpitanul de poliție a deținut pe un individ, fiindcă a întrerupt pe orator.

La Szabadka s'a constituit un nou partid catolic popular, deoarece partidele politice de până acum prin ținuta lor au venit în opoziție cu vederile alegătorilor săi. Noul partid își va publica în curând programul, a cărui puncte cardinale le formeză: cestiunea religioasă, cea economică și cestiunea de naționalități.

Revisiunea legii electorale se vede, că a fost numai o goală promisiune a liberalului Hieronymi, căci după ce s'a declarat Tisza la Oradea mare în contra revisiunii, acum vine și semioficiosa „Pol. Corr.” și scrie a fi informată din Budapesta, că nici un politic magiar cu influență nu voesc a executa reforma legii electorale ca un mijloc spre a rezolva cestiunea română. Nici odată nu a fost obiect de deliberare serioasă o atare reformă electorală, care ar fi cu considerare la gravaminele române, și cercurile normative nici când nu au avut de cuget, să creeze o atare lege electorală. Cestiunea reformei este foarte grea, pentru aceea este de lipsă, să se discute mai întâi în public, ca să se clarifice ideile. La o lucrare legislativă apropiată în direcțiunea aceasta nici nu se poate cugeta. Așa dară dl Hieronymi și toți cei ce vină după Români moderați, sau nu au cunoscut vederile cercurilor normative (?), sau au voit să

amăgescă pe cei simplici și creduli cu frase liberale.

Italia.

Anarchismul îl face pe Crispi religios. Acesta apare din vorbirea cea ținută de dînsul în Neapol cu ocaziunea desvelirii tablei monumentale ridicate în 10 Aug. din incidentul aniversării a 10-a, de când a cercetat regele Umberto pe timpul colerei orașul Neapol. Crispi a zis: „Societatea trece acum prin o perioadă critică. Mai mult de cât ori când simțim lipsa, ca ambele auctorități, cea civilă și cea biserică, să purcedă în înțelegere și să readucă la calea adevărului și a iubirii pe poporul cel sedus. Din ascundătura întunecată ese o sectă gretosă, care pe stindardul său a scris cuvintele acestea: „Nu ne trebuie Dumnezeu! Nu ne trebuie domnitorii!” Ați la această serbare comemorativă unindu-ne să formăm o falangă, ca să strivim acest monstru. Să scriem pe stindardul nostru: „În numele lui Dumnezeu și al regelui pentru patrie.” Să arborăm acest stindard și să-l arătăm poporului ca semn al mântuirii: In hoc signo vinces!”

De ar umbla Crispi pe calea adevărului și iubirii față cu biserică, s'ar mântui mai curând de monstrul, ce-l face, să fie credincios, adecă de anarchism.

La Livorno le-a succedat anarhiștilor a alege în magistratul orașenesc pe Defelice, care e condamnat pentru turburările din Sicilia. Alegerea lui s'a anulat, dar ea arată, la ce influență mare au ajuns anarhiștii în țară.

Bulgaria.

Stambulov cel adorat odinioară de poporul bulgar, după ce a căzut de la putere, a devenit omul cel mai urgisit. Poporul de repețe ori a demonstrat în contra lui, era în timpul din urmă făcându în „Frankfurter Ztg” unele declarații ofensătoare pentru prințul Ferdinand, a fost tras la judecată de justiția bulgară, era poporul l'a atacat pe strade cu bâta vulnerându-l.

Ministrul președinte Stoilov cutieră țara spre a câștiga aderenți pentru cunoscutul său program. Se și sperază, că la proximele alegeri guvernul actual va avea o majoritate impunătoare.

Ministrul rusesc Witte, care petrece de presente în Abbazia, interviewat de un corespondent dela „N. Fr. Presse”, dice, că stările din Bulgaria nu sunt legale, alegerea principelui Ferdinand nu s'a întâmplat în sensul tractatului dela Berlin, pentru aceea el nu a fost recunoscut nici de o putere. Rusia înse nici când nu va face din acesta casă de război.

Corespondințe.

Bucium-Sasa, 28 Aug. 1894.

Clarissime Domnule Redactor!

În Nr. 35 al prețutului ziar „Unirea” On. Ioan Maior paroch în Roșia montană, în loc de a descrie în mod convenit obiectul conferinței noastre preoțesci ținute în 6 Aug. n. a. c., împarte lecții de dreptul

bisericesc, nu numai capelanilor din tractul Roşiei mont., ci şi celorlalţi capelani din archidecesă.

Procedura părintelui Maior, în cestiunea de faţă aruncă o umbră grosă asupra reputaţiunii capelanilor din acest tract în ceea ce priveşte modul lor de cugetare, simţimintele, şi loialitatea lor, şi pentru aceea a şi produs corespondinţa din vorbă o indignare şi mâhnire mare.

Să mă ierte părintele Maior, dar cestiunea aşa, pe cum a fost pusă de dînsul în publicitate, e falsă şi cu scopul tendenţios de a discredita pe „unii” capelani din tractul Roşiei montane. Căci din totă corespondinţa nu apare altceva decât cerbi-coşia şi ignoranţa acelor capelani faţă de cestiunile de drept bisericesc, şi încă ce e şi mai mult: infidelitate faţă de s. Biserică gr. cat.

De aceea vin şi constat, cumcă capelanii din acest tract necum în vorbă sau faptă, dar nici în intenţiune nu au avut nici când, şi nu au nici în prezente gândul de a denega ascultarea cuvenită, sau de a nu recunoşte cutare instituţiune bisericescă devenită lege prin sinódele legale.

Şi chiar în cazul de faţă negă absolute, că ar fi fost atacată jurisdicţiunea parochilor ca atare. Şi dacă s'a născut ore care vorbărie în obiectul acesta, — că discursuri de drept bisericesc sciū, că nu s'au ţinut, — atunci aceea s'a născut numai în vederea modalităţii, cum ar fi aplicată părintele Maior a deprinde acea jurisdicţiune, dacă ar avé capelan.

Recunosc, că în parochie parochiul are totă jurisdicţiunea, ér capelanul numai atâta, câtă îi concede parochiul, observă însă cu toate acestea, că relaţiunea acésta nu pôte fi nici odată a domnului faţă de sclav, şi că pe lângă „totă” jurisdicţiunea şi parochiul trebuie să fie condus de spiritul blândetei şi carităţii frăţesci faţă de capelanii lor, cari au multe note asemenea lor, şi că în deprinderea jurisdicţiunii fie faţă de capelanii sau credincioşi, — ca lucrarea să fie mănósă şi ducătoare la scop, — se recere nu numai teorie secă, ci şi inimă şi multă prudenţă, — un lucru, de care se pare, că dl. Maior nu vre să ţină samă.

În sensul acesta a fost considerată cestiunea din partea capelanilor, şi în înţelesul acesta s'a pretins consideratiune faţă de capelanii fie ad personam, fie sistemisaţi, şi în sensul acesta s'a exprimat şi sentinţa de „primus inter pares”, şi nu în sensul prezentat de părintele Maior. Şi chiar de aceea nu se pôte presupune, că capelanii „afecteză vederi contrare” în cutare şi cutare instituţiune bisericescă. De dreptul de denumire a capelanilor, despre care face pomenire părintele Maior, nici poveste n'a fost cu ocaziunea acelei conferinţe.

Totă aşa greşesc părintele Maior şi cândă dice, că: „După ce am ieşit din conferinţă, éraşi am auditu dicându-se: Să nu lăsăm, să se încuibe datine papistăşesci în sfera de drept al bisericei noastre.”

Cu aserţiunea acésta Dsa nu dovedesc altceva decât multă reavoinţă, şi încă cu atât mai multă, cu câtă duce în rătăcire şi Onor. Redacţiune făcându-o, să credă despre „unii” capelani din tractul Roşiei lucruri, la cari ei nu s'au gândit nici odată.

Astfel stând lucrul întră vorbărie asupra jurisdicţiunii parochilor nici nu me-

rita să fie dată publicităţii, dacă părintele Maior ar fi avut buna intenţiune, să o lase între marginile, în care întru adevăr s'a mişcat, şi să nu o umfle, câtă să n'o mai poţi cunoşte, numai de dragul de a da capelanilor câteva lecţii, pe cari îi rugăm, să şi-le ţină Dsale.

Iovu Băbuţu,
coop. gr. cat.

La cestiunea noastră.

Conferinţa interparlamentară dela Haaga s'a închis în 6 a. c. Despre decursul ei delegatul magiar Pázmándy raportază, că a fost nefavorabil pentru Români şi măgulitoriu pentru Magiari. Lucrul însă nu stă aşa. Pázmándy celă aici acasă cu gură mare, acolo s'a distins prin tăcere. Deşi guvernul unguresc şi ministeriul comun de externe au lucrat la guvernul holandes, să nu admită în conferinţă cestiunea de naţionalităţi în statele poliethnice, acésta cestiune totuşi a fost tractată în abstracto aşa, pe cum au dorit Românii, în interesantul raport al Elveţianului Gobat. Contra espunerii acestui raport a fost delegatul austriac br. Pirquet, celă german Dr. Hirsch (jidant), celă frances Traireux, care regretă, că Românii suntă asupriţi, dară nu află consultă a tracta acolo cestiunea de naţionalităţi, preşedintele Rahusen şi ceilalţi olandesi, cari se vede, că au făcut promisiuni agenţilor guvernului magiar. Altcum Rahusen a declarat, că-i suntă simpatici Românii, şi că e de dorit, ca s'ar lăsa să se îmbunătăţescă, nu află însă oportună a se ocupa de cestiunea naţionalităţilor, spre a nu escita susceptibilităţi şi furtuni din partea unor guverne, de a căror simpatie nu se pot lipsi. Pentru raportul lui Gobat a vorbit Urechia nimicind argumentele contrariilor. Elă a fost susţinut de simpaticul marchis Pandolfi (italian), de Joung (frances) şi de ceilalţi delegaţi români şi străini.

Lucrarea dlui Gobat are următoarele două concludiuni: 1. „Drepturile politice fiind o emanaţiune a indengenatului, nimeni nu pôte să fie lipsit de dînsule directă sau indirectă într'un stat poliethnic, pentru motivul, că nu aparţine la naţionalitatea dominantă. Diversele naţionalităţi, cari compun un stat, au dreptul la o reprezentaţiune equitabilă în toate serviciile publice.” 2. „Naţionalităţile, posedând o valoare etnică, apreciazabilă, au dreptul de a fi recunoscute ca atari în statul poliethnic în adevăr nu ca element centrifug, ci ca parte din corp organic. Prin urmare guvernul statului trebuie să respecte: 1. limba lor, 2. religiunea, 3) moravurile şi obiceiurile cu condiţiunea, ca ele să nu fie contrare ordinii publice.”

Propunerea dlui Urechia de a se lua la dezbateră raportul lui Gobat a căzut cu 7 voturi contra 10. Din acésta votare facă Ungurii mare capitală, dară fără motive de ajuns, căci francesul Traireux, care a votat contra lui Urechia, imediat a propus următoarea moţiune: „Conferinţa interparlamentară recomandă fiecărui din grupurile de naţionalităţi, care o constitue, de a lucra totdeauna din punctul de vedere al regulor superioare a justiţiei în actele politice, în care suntă chemaţi a participa.” Moţiunea acésta, pe care Traireux o esplică de o dulce desaprobare a fapturilor contra Românilor, a fost primită cu unanimitate de cătră

membrii conferinţei, ceea ce învolve în sine o condamnare a politicei ungurene faţă de naţionalităţile nemagiare.

Pázmándy a propus, ca pentru anul 1896 să se ţină conferinţa în Budapesta. D. Urechia combătând acésta propunere a şis, că conferinţa actuală nu are dreptul de a decide despre şedinţa din 1896, ci acésta o va decide conferinţa, ce se va ţine la Bruxelles în anul viitor. În totă cazul nu se pôte primi Budapesta, pe câtă timp Ungurii nu vor face dreptate Românilor. Propunerea lui Pázmándy a fost respinsă. Cu toate foile magiare susţin, că e primită. Dl. V. A. Urechia a fost reales membru în comitetul de delegaţi pe 1894—5.

Din incidentul congresului igienic şi demografic ţinut din 2—9 Sept. în Budapesta foile magiare au atras atenţiunea membrilor străini şi asupra stărilor politice din ţara noastră.

„Dreptatea” în anul dela 9 Sept. încă adresă un apel „cătră membrii congresului” atrăgându-le atenţiunea la împrejurarea, că deşi Ungaria e stat poliethnic, totuşi membrii congresului nu vor afla manifestarea poporilor nemagiare, care formeză marea majoritate a ţerei, ci tot, ce li-se arată, pörtă un caracter magiar. Esistă o lege despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor, dară ungurii nu vor pute arăta, că se satisfacă în vre un unghi al ţerei acestei legi. Naţionalităţile nemagiare suportă sarcinile publice, dară pentru ele nu susţine statul nici o instituţiune culturală naţională, ci din contră sunt ameninţate chiar instituţiunile, ce le susţin naţionalităţile cu puterile proprii, fiind scopul final al politice de instrucţiune magiarisarea. Ce priveşte justiţia şi administraţia, vor afla membrii congresului judecători, cari nu cunosc limba poporului, că atacuri dure la averea şi libertatea Românilor (casul dela Turda) rămân nepedepsite, că pentru Români se susţin legi excepţionale (legea de presă şi cea electorală), şi că ei sunt încărcăţi cu procese. Membrii congresului, după ce vor fi vădit multe prin capitală şi provinţă, „dacă dînsii vor să cunoscă deplinul adevăr, atunci vor trebui să cerceteze ultimele locaşuri, ce statul le ofere Românilor. Éra aceste multă grăitoare şi pentru instituţiunile liberalismului din statul ungar prea caracteristice locaşuri sunt: Temniţele reg. ung. de stat.”

Apelul compus cu multă dibăcie s'a publicat în limba română, germană şi francesă şi s'a trimis fiecărui membru al congresului igienic.

Seria proceselor de presă reîncepe. În 19 Oct. se va aduce sentinţă şi asupra dlui Septimiu Albini în procesul „Memorandului”, éra în 16 şi 23 Oct. va avé procese „Fóea Poporului”.

În temniţa de stat din Seghedină au mai intrat trei români: ţeranul Ionu Doţu şi docenţii Petrovici şi Crăciun. Procesul amănat al dlui Dr. Lucaci se va pertracta la 22 l. c. în Satmar.

Cetim în „Dreptatea”, că procesele i-s'au înmulţit cu 11. Pentru toate procesele în număr de 26 dl. Dr. V. Branice a primită responsabilitatea parte ca auctor, parte ca redactor responsabil.

Colecta pentru gimnasiul din Blăși.

Suma din nrul 38. fl. 18946.20

Ioan Pop adm. ppsc a colectat: (Continuare.)

5. Din Săcuetă dela	
Nicolai Suru	fl. 1.—
Iosif Miron	1.—
Ioan Gall	2.— fl. 4.—
6. Din Vișag dela:	
Iosif Pop doc.	1.—
Iacob Oancea doc.	2.—
Mihail Pascala	1.—
Nicolae Doctor	1.—
Ioan Șanc	4.—
Hăpăpiciu Crăciun	1.— fl. 10.—
7. Din Bologa dela:	
Ioan Petrișor paroch g. c.	5.—
Biserica	5.—
Georgiu Tulbure doc.	1.—
Gavr. Gălgan doc. în Poeni	—50.
Ioan Potra curator prim.	—50 fl. 12.—
8. Din Ciucea dela:	
Golban George Crețu	1.—
Brudașca Mihail sfetul	—10
Golban Simion	—10
Mocan Petre	—10
Măndruț Gligor	—10
Boca Tóder	—10
Mocan Flóre	—10
Hentea Ioan	—10
Bolba George	—20
Petrișor Vilii	—05
Ciulea Onuț	—03
Bolba Mitru	—03
Crișan Tóder	—05
Coberzan Petru	—10
Popa Mitru	—10
Brudașca Nuțu	—20
Mocan Nuțu	—10
Bolba Ioan	—05
Neaga Nuțu	—05
Bolba George	—10
Crișan Tóder	—10
Crișan Ioan	—10
Raita Simion	—10
Brudașca Tóder	—10
Nicorociu Ioan	—20
Ciulea Mitre	—10
Brudașca Dele	1.—
Tóder Mitre	—50
Tóder Onuț	—20
Roșu Mitre	—10
Din Egeriște dela:	
Danciú George	—20
Bumbu Uța	—05
Matiș Tóder	—13
Mgtiș George	—05
Matiș Nuțu	—10
Danciú Gligor	—20
Matiș Vasilica	—40
Morariu George	—10
Mitre Danciú	—20
Pleșa Gligor	—05
Mărgăuan Petru	—05
Pétruț Luca	—10
Pleșa Precup	—05
Sulea Petru	—10
Sulea Iosif	—04
Tărêș George	—10
Danciú Iosif	—10
Matiș Vasilică	—03
Sulea Vilă	—10
Sulea Crăciun	—10
Danciú George	—04
Tóder Matiș curator	—50
Matiș George	—04
Vulturăș Petru	—10
Teodor Mango	—40
Vulturăș Mihail	—10
Biserica din Egeriște	4.—
Nicolai Maier invet.	2.—
Int. Truța coop. în Ciucea	2.31
Valeriú Truța	1.— fl. 18.61

Constantin Armaș prof. în Bérhad a colectat dela:

Aug. Frățilă	lei 20.—
Stroe Belloescu	20.—
Dem. Golescu	5.—
C. Armaș	5.—

Augustin Frățilă prof. a colectat dela:	
L. Bistrițan	20.—
G. Onișor	15.—
Aug. Frățilă	20.— fl. 49.55
În Valea-Jidamului s'a colectat dela:	
Pompeiu Butnar adm. par.	1.—
Gavril Teslovan	1.—
Petrea Nistor	1.—
Dumitru Căcărează	1.—
Vasile Voideș	1.—
Teodor Timariu	1.—
Nicolai Timariu	1.—
Teodor Mărza	—08
Grigore Mărza	—04
Simeon Suciú	—08
Nița Voideș	—10
Nița Babescu	—10
Cepeș Iosif	—10
Dumitru Voideș	—10
Handaric Vasile	—50
Handaric Dumitru	—10
Handaric Iacob	—20
Mihail Căcărează	—04
Iordache Voideș	—40
Pavel Boeriu	—20
Lupu Voșlaban	—20
Bloș George	—40
Filip Coșocariu	—20
Gavril Purdeș	—20
Manole Risnița	—10
George Mărza	—05
Simeon Seliște	—05
Dumitru Radu	—10
Geci Hărălampia	—10
Mihail Voideș	—20
Aug. Risnița colectante	—50 fl. 11.04
Petru Calciunariu din Orșova trimite: . . . . . fl. 10.—	
Suma fl. 19061.40	

Noutăți.

Sfințire de biserică. Ni-se scriu următoarele: În ziua adormirii Preacuratei Verg. Maria (27 Aug.) s'a sevărsit cu mare solemnitate sfințirea bisericii gr. cat. nouă zidite din comuna Cehalului român, tractul Sărvadului. Acastă frumoasă biserică a fost ridicată fără ori ce altă ajutorii esternă singură numai din venitul propriu al averii bisericesti cu spese aproape de 8000 fl., fiind aproape de gătută și edificiul menit de școlă, care încă va costa la 1000 fl. Actul sfințirii l'a îndeplinit protopopul Demetriu Coroianu, asistat de 11 preoți din tract și jur. Cântările stei Liturgii le-au executat cu laudabilă succes alternativă corul micșt în quartet ală junimii din T. Sărvad și orchestrul musical ală plugarilor român din Venzud, conduse de docenții lor. Conține forte bună ocașională a rostit G. Stanciú preotul T. Sărvadului. Poporul din jur a participat aproape la 10.000 suflete. Pentru ridicarea acestor instituții au dovedit zel neobosit DD. Demetriu Coroianu protop., Andrei Cosma direct. „Silvaniei”, Georgiu Moodi preot loc., Dionisiu Văleanu c. docente loc. și mai pe sus curatorimea, cărora la pranz li-s'a și exprimată recunoștință prin toaste animate. Pagubă, că pe cum mai în general, așa nici la această ocașie nu a fost reprezentat gremiul diecesan gherlanu, căci și de aici s'ar fi putut împărtași Ilustrisimului Dnă Episcop înformațiunil exacte despre statornicia în credință a poporului și despre starea preoțimii la nivelul vocațiunii.

Întru mărirea lui Dumnezeu. În Indolă s'a cumpărat un rind complet de vestimente sacre de mătăș cu 100 fl., la cari au conferit parochul G. Suciú 93 fl. 50 cr., Teca Dumitru servitorii 3 fl., Popa Alecsă sen., Popa Alecsă iun., și Marinceanu Mateiu iun. câte 1 fl. și Marinceanu Mateiu iun. 50 cr. Totu în Indolă veduva Selăgiană Maria a cumpărat un rind complet de vestimente sacre de ripsă cu 55 fl., apoi Teca Dumitru servitoriu un stihariu și un epitrachir cu 13 fl. — În Săcelu (tr. pp. ală Indolului) Pascu Todoriu a donat sfinței bisericii 14

hectolitre grâu de semintă, făcându pe spe-sele sale și un grănariu pentru el. — **Vertană Simion** și soția sa din Muntele Bicălatului (tr. pp. ală Indolului) au donat bisericii din Muntele Băișorei: a) întrégă averea sa imobilă în preț de cam 1000 fl., ce s'a și transcris pe numita biserică cu restricțiunea, ca ei să o potă folosi până la mörte; b) puținul mobilu de ori ce numire, ce se va afla la mörtea lor. — **Mihail Pop** și soția sa **Anastasia** din Ceanul Mare, locitori în partea hotarului numit Valea Lucate, în 27 Aug., adevă în ziua Adormirii P. C. V. Maria, au adus ca donu pentru biserică gr. cat. a Mischiului un rind de vestimente bisericesti frumoșe, cumpărate de dnoșil, în valöre de 45 fl. v. a.

Concurs pentru stațiuni docentale. Cu terminul de 20 Sept. se escrie concursu la următoarele stațiuni din vicariatul Făgărașului: 1. Staț. docentală din *Beșimbac* cu emol.: 200 fl., din repartiție pe popor și 100 fl. arinși și didactru. 2. Staț. docent. din *Iași* cu emol.: 300 fl. din repartiție pe popor. 3. Staț. docent. din *Șercuta* cu emol.: 300 fl. solvinși din fondul școlii și din repartiție pe popor. 4. Staț. de doc. adiunctă la școlă unificată din *Berivoiului mare și mic* cu emol.: 200 fl. din repartiție pe popor. 5. Staț. docent. din *Homorod* cu emol.: 100 fl. din casa alodială, 50 fl. din fondul școl., 114 fl. din repartiție, 3 org. lemne compute în 24 fl., și 12 fl. rețut de cuartir.

† **Contele de Paris**, Louis Philipp Albert de Orleans, în 8 l. c. a murit la Buckingham (Anglia) în etate de 56 ani. Elu a fost pretendent la tronul Franței după mörtea ducelui de Chambord (1880). Dela 1886 a fost esilat din Franța. Altcum a fost un pretendent inofensiv, s'a ocupat mai mult cu sciința decât cu politica. Defunctul a lăsat după sine un fiu, pe principele Louis Philipp Robert, duce de Orleans, și trei fiice.

Român în școlă reală militară. Ministeriul c. și reg. de răboiu a primit în școlă reală militară din Cașovia pe tinêrul Coriolan Bardoși, fiul inspectorului de școlă Iuliu Bardoși din Szolnok. Tinêrul a făcut în 28 Aug. examenul de primire cu eminentie.

Guvern răsburătoriu. Lui „M. Allam” i-se scrie, că guvernul își răsbură asupra preoților astfel, că numai acelor preoți români gr. cat. le dă ajutöre din fondul religionariu, a căroră conduită politică o află de corectă auctoritățile administrative. Ce face aș cu preoții gr. catolici, mâne va face și cu preoții rom. catolici, cari agit în contra reformelor păgănesci, și astfel fondurile catolice servesc guvernului ca armă în contra catolicilor. Este trist lucrul, că un guvern inimic bisericii pöte dispune de fondurile bisericesti, dară îl pöte asigura, că scopul nu și-l va ajunge. Preoții conșiențioși vor fi la culmea misiunii, chiar și dacă nu li-se dă ceea ce le compete, căci doră se va apropia de sfârșit și era liberală-jidovăscă.

Operațiunile financiale ale ministrului Wekerle înmulțesc averea colosală a grupului Rothschild. O fõe vieneză aduce scirea, că conversiunea ungarăscă a produsu acei grup 8 milioane 200.000 fl. Scirea acesta a făcut o impresiune penibilă asupra cercurilor financiale mai înalte. Dacă așa stă lucrul, se dovedesce, că Wekerle nu e nici geni financiar.

Sacra simplicitas. Dlă Broju dela „Telegraful Român” stă să jöre pe aceea, că Papa prin organele sale „Pester Lloyd” și „Magyarország” a dat de scire neuniților, că elu în casul, dacă ei s'ar uni, le concedă, să credă, ce vreu. Dlă Broju cu o cale se pare a nu crede în minuni. Dar aceea nu e minune, că dlă a ajuns publicist?

Cas de mörte. **Vasiliu Vlăssa** preot în Băla a repositat în 6 Septembrie în ală 32-lea an al vieții sale și ală 7-lea al preoției.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardeal.

A.

Săborul mare.

(Continuare)

Ierarhia din România și săborul mare din Ardeal. Să vedem însă, oare în celelalte țări locuite de Români, nu vom afla cumva vre o instituțiune asemenea săborului mare al bisericii românești din Ardeal!

În România și în Moldova, căci numai aceste pot fi considerate ca țări locuite de Români și înzestrate cu o ierarhie națională, s'au ținut de repetite ori sinode arhieresci în conformitate cu Pravila. Nici când însă nu s'au ținut sinode nici barēm analoage cu săborul mare al bisericii românești din Ardeal constatătoare din mitropolitul său episcopul, din protopop și din celalalt cler.

Cuza Vodă la anul 1864 în așa numitul „Decret organic pentru înființarea unei autorități sinodale centrale pentru afacerile religiei române“ a voit să se introducă pentru fiecare care diecesă un așa numit sinod eparchial compus din episcopul, din trei membri ai sinodului general, din directorii seminariilor eparchiale, și la Bucuresci și Iași și din decanii facultăților teologice. Deși sinodele aceste eparchiale din toate elementele unui sinod, fie resăritenă, fie apusană, n'aveau decât numele, totuși au rămas numai pe hârtie, și în practică nu s'au pus nici când.

Ba în totu răsăritul la popor, ce se țin de biserica răsăritenă, n'amă aflat nici o urmă despre sinode, cari și numai pe departe să samene cu săborul mare al bisericii românești din Ardeal nici în privința persoanelor, din cari era compus, nici în privința competenței sau atribuțiilor de drept.

Chiară pentru că săborul mare al bisericii românești din Ardeal nu avea nici o basă în Pravila, ierarhia din România faptele și decisiunile lui le considera de ilegale și anticanonice. Avem despre acesta un exemplu destul de lămurit.

La anul 1689 săborul mare din Ardeal la dorința principelui Mihail Apafi depuse pe mitropolitul Sava Brancovici și alege în locul lui pe Iosif Budai, care se duse în România ca să fie sfințit de către mitropolitul Tergovistei și esarchul Ungrovlachiei și a plașurilor.

Depunerea mitropolitului Sava Brancovici prin săborul mare a fost cu totul ilegala sau anticanonică în înțelesul canoanelor bisericii răsăritului. A fost ilegala nu atâta pentru că s'a întâmplat la dorința principelui calvinesc Apafi, ci pentru că după dreptul orientat un episcop nu poate fi judecat decât de un sinod compus din episcopi. ¹⁾ Săborul mare fusese a fost săbor numai din preoți.

Totu asemenea a fost ilegala și împotriva canoanelor și alegerea lui Iosif Budai, de o parte fiind că scaunul mitropolitului prin depunerea lui Sava de către un săbor numai din preoți nu venise în vacanță pe cale legală, de altă parte, fiind că fu ales numai prin preoți, pe când dispozițiile dreptului orientat din Pravila poftesc ca și mitropolitul și episcopul să fie aleși erăși prin episcopi.

Înainte mitropolitul Tergovistei amândouă faptele săborului mare din Ardeal, chiară pentru că erau a săborului mare, instituțiune necanonică după dreptul orientat din Pravila, erau anticanonice, anume și depunerea lui Sava și alegerea lui Budai. Pentru aceea nici nu-i era ertat să-lu chirotonescă episcop pre Budai. Și înainte și după Budai mai mulți Mitropoliți ai Belgradului aleși de săborul mare din Ardeal au mers în România să se sfințescă. Așa mitropolitul Ioasaf la 1682 ²⁾ însuși Sava, ³⁾ Varlaam, ⁴⁾ Teofil la 1692 ⁵⁾ și Atanasiu la 1698. ⁶⁾ Și mitropolitul esarc al Ungrovlachiei din România și alegerea acestora o consideră de necanonică. Se ajută însă cu aceea, că tot-deuna aduna câte un sinod arhieresc de cel puțin trei archiereși, cum poftesc dreptul orientat, pe alesul săborului mare lu supunea ale-

¹⁾ Vezi Silbernagl Isidor „Verfassung und gegenwärtiger Bestand sämtlicher Kirchen des Orients“ Landshut 1865; și I. S. Berdirikov „Curs de drept bisericesc“ tradus din rusesc de Silv. Bălănescu. Bucuresci 1892.

²⁾ Can. 9 dela Calcedon în Pravila. În originală Pitra op. cit. tom. I. pag. 526.

³⁾ Acte și Fragmente de T. Cipariu pag. 237.

⁴⁾ Totu acolo pag. 238.

⁵⁾ Totu acolo pag. 238.

⁶⁾ Actu acolo pag. 239.

⁷⁾ Totu acolo pag. 240.

gerii sinodului arhieresc *pro forma*, și apoi lu sfinția. Pe calea acesta sana ceea ce era necanonic în alegerea mitropolitului Belgradului prin săborul mare și alegerii fi da coloritul legal.

Când a mers însă la Bucuresci mitropolitul Iosif Budai, atunci mai era o pedecă nouă. Anume, antecesorul acestuia mitropolitul Sava Brancovici fusese depus de săborul mare din Ardeal. Depunerea acesta însă pe cum am vădit, o considera pe dreptul de ilegala. Și așa nu putea nici să-lu supună alegerii prin archiereși, nici să-lu sfințescă, căci scaunul mitropolitului nu venise în vacanță pe cale legală.

Ce era dară de făcut? Mitropolitul Sava Brancovici nu putea să-și ocupe scaunul, căci principele Mihail Apafi nu-i permitea. Pre Iosif Budai nu putea să-lu supună alegerii și apoi să-lu sfințescă, căci cu permitea Pravila.

Însă dreptul orientat prescrie, că dacă un mitropolit nu poate să-și ocupe scaunul fiind alungat de inimi, atunci mitropolitul învecinat cu voia domnului țerei are să dispună și sfințescă acolo un mitropolit nou până când cel adevărat își va putea ocupa scaunul și poporul să nu rămână fără păstor. ¹⁾

Fiindă acum vorba de aceea, ca mitropolitul Tergovistei să sfințescă pe cineva de administrator pentru mitropolia Belgradului, nu se poftia multă prevedere diplomatică și tact politic, ca să scie, că Apafi nu va primi decât pe Budai cel a ales la dorința lui. De aceea punându-se în coințelegere cu principele țerei Șerban Vodă, fără de a mai aduna săbor arhieresc l'au sfințit pe Budai, însă spune apriat, că nu de mitropolit al Belgradului, ci numai ca „țara de acolo“ adevă Ardealul, „să nu rămână fără de păstor, neputându cel mai dinainte să-și dobândească scaunul, adevă mitropolitul Sava pentru nemutatele obiceiuri și tocmele, ce are republica țerei Ardealului.“ ²⁾

Din procedura acesta a mitropolitului Tergovistei și esarcului Ungrovlachiei și al plașurilor se vede destul de lămurit, că ierarhia din România considera de necanonică instituțiunea săborului mare al bisericii românești din Ardeal. O considera de anticanonică, fiind că cele mai însemnate fapte isvorite și îndeplinite pe baza atribuțiilor lui, adevă judecarea și depunerea mitropolitului și alegerea mitropolitului o consideru de ilegala.

Din lipsa datelor istorice nu putem ști, că cum considera ierarhia României alte fapte și decisiuni ale săborului mare din Ardeal îndeplinite pe temeiul atribuțiilor de drept, ce le avea. După ce însă nu numai atribuțiile cu privire la depunerea și alegerea mitropolitului, ci și celelalte atribuții ale lui nu erau de loc în conformitate și armonie cu dreptul orientat, așa putem dice, că ierarhia României toate faptele și decisiunile săborului mare al bisericii din Ardeal le considera de anticanonice, și de atare consideră chiar și instituțiunea săborului mare.

* * *

Recapitulând încă odată pe scurt cele dezvoltate în tratatul acesta, constatăm:

1. Săborul mare al bisericii românești din Ardeal nu are nici o basă canonică în dreptul orientat și în Pravila nici în privința persoanelor, din cari era compus, nici în privința atribuțiilor de drept, ce le avea; și ori ce încercare de a-lu aduce în armonie cu dreptul orientat este zădarnică și așa va și rămâne!

2. O instituțiune asemenea săborului mare a bisericii românești din Ardeal nu aflăm la nici unul din popor, ce s'au ținut și se țin de biserica răsăritului, și cu deosebire nu aflăm la Români din România și Moldova, deși comerțul bisericesc între ei și Români din Ardeal a fost destul de viu.

3. Ierarhia României considera de anticanonice depunerile și alegerile mitropoliților Belgradului prin săborul mare, și prin aceea chiar instituțiunea lui.

4. Asemenea, sau chiar identitatea săborului mare cu synodus generalis a Calvinilor din Ardeal în secolul 16 și 17 este netăgăduită.

Credem dară în urma acestora, că nu greșim, când constatăm, că instituțiunea săborului mare a bisericii românești din Ardeal s'a născut sub influința calvină.

¹⁾ Sinodul patriarhului Esaia dela 1327 și a patriarhului Matei dela 1400 la Vehring „Kirchenrecht“ pag. 635.

²⁾ Vezi alegerea și sfințirea A.-Episcopului Iosif (Budai) în 23 August 1680 în Acte și Fragmente de T. Cipariu pag. 234.

Dela rezultatul acesta numai atunci ne vom abate, când nu ni-se voru arăta documente istorice dinaintea de era calvină, în cari săborul mare să apară într-o formă totă în forma aceea, în carea apare și după ivirea Calvinismului în Ardeal. Acesta însă cu greu credem că se va întâmpla ver odată.

* *

Părerii false despre săborul mare. Din lipsa scrutării de aiate a naturii și origini săborului mare din biserica noastră s'au născut în publicul nostru părerii false despre el și despre toate sinodele mai mult sau mai puțin asemenea lui. Vom aminti din aceste numai ver o câteva.

Unii scriitori de ai noștri mulțămindu-se cu cunoștința datelor puțin, ce le avem despre săborul mare, fără a cerca mai adânc originea lui, simpliciter îl considera de o instituție orientală străveche în biserica românească, născută și dezvoltată în biserica noastră fără de nici un impuls sau presiune străină

Cu deosebire s'a întâmplat lucrul acesta, de când Șaguna căl-când în picioare toate principiile Pravilei, a decopiat pentru biserică sa constituțiunea sinodală a Sașilor luterani din Transilvania. Și fiind că nimeni n'a demascat pașul acesta alui Șaguna, mulți, foarte mulți începură a crede, că constituțiunea dată de el bisericei sale în așa numitul Statut organic nu este decât vechea constituțiune orientală și sinodală a bisericei românești dinaintea de unire străformată și poleită după indigențele timpului. Nu puteau atari indivizi să vadă, că nici constituțiunea bisericei românești dinaintea de unire, nici cea de astăzi a bisericei românești gr. răsăritene nu este de loc constituțiunea orientală din Pravila, ci amândouă suntă fătul fără de timp al protestantismului intrat pe nesimțite în biserica românească, înainte de unire în urma presiunii calvine, er pe timpul lui Șaguna sub aplausul publicului neorientat și amăgit.

(Va urmă.)

Frați și surori.

De Iulio Diniz.

(Continuare.)

Fără ca să scie, urma Iosé das Dornas un escelent metod, pe care — durer — puțin pedagog îl aplică. Prin amestecul său glumitor elă indulgia fiului său primele încercări de învățatură cam amare și-l încuraja, ca să învețe cu zel tot mai mare. Câtă veselie se produse într-o sară în totă casa, când Daniilă cu voce tare începu a declina relativul „qui”, și bătrânul dăse de odată:

„Ce? — — qui, qui, qui? Înveți acuma limba purceilor la părintele Pereira?”

Părintele Antonio era foarte îndestulit cu școlariulă să și adese ori dăcea lui Iosé: „Băetul învață minunat, Iosé! Ar fi fost păcat, un adevărat păcat a nu-l lăsa la carte.”

„Într'adever?” întreba Iosé das Dornas plin de bucurie. „Se portă bine?”

„Minunat de bine! — Sulpicius nu l-a făcut nici o greutate, acum sosim deja la Entropius, și de aci până la Cornelius puțin mai este.”

„Minunat! Ce mai tinere este acesta, care așa pe ușor face marșul dela Sulpicius la Eutropius, și dela acesta la Cornelius, gândia Iosé plin de cel mai adânc respect și dăse tare:

„Așa dar sigur se va face preot?”

„Sigur.”

Dar în privința acesta dă părinte s'a cam înșelat, și acesta a și băgat'o însuși de samă mai târziu.

După ce timp de un an își făcu Daniilă cu diligență de feră studiile, preotul deodată observă o deosebită nepunctuositate în băet. Elă vinia mai apoi cu cinci, de ce, două dec de minute mai târziu ca până aci la instrucțiune, er mai pe urmă și cu o jumătate de oră. Părintele Pereira se miră de acesta. „Ciudat lucru,” gândia într-o sine bunul părinte, „elă începuse așa de bine, și acum etă s'a făcut deja vagabund. Să mai așteptăm puțin, mai înainte de ce l'am trage la dare de samă.”

Și elă într'adeveră a și așteptat încă vre-o câteva zile. Dar băetul începuse a estinde întârzierea până la o oră și intra la dînsul scaldat în sudor și inferbintat, și parochul îl privi aspru și cercetător în față, și fără ca să-l binecuvinte ca de altă dată, îi dăse:

„Unde ai umblat, Daniilă?”

Copilul se făcu roșu ca racul și nu scia, ce să dăcă. Elă preumblându-și mâna prin

păr, borborosi ore ce fără de nici un înțeles.

„Este acesta bine?” dăse cu asprime părintele Antonio. „Este acesta bine, să alerg încoco și încolo și să te joci în loc de a învăța?”

„Nu am alergat și nici nu m'am jucat,” șopti băetul încet, însă într'un ton convingător.

„Nu? — Apoi ce ai făcut?”

„Domnule părinte, eu — —”

Daniilă amuți, și parochul gândind, că aici e vorbă de o copilărie, se îndestulă a-i reflecta aspru:

„Acosta să nu o mai repeșci, ori apoi voi vorbi cu tatălă tău.”

Trecură patrușprezece zile, în cari Daniilă cerceta instrucțiunea cu totă punctuositatea. Cătră sfârșitul acestui timp parochul întâi pe Iosé das Dornas la câmp și nu întrelăsă a încărca cu laude pe fiul acestuia pentru diligența și zelul lui. Iosé tăcea. Elă nu era prea însuflețit ca de regulă la auzul acestora, dimpotrivă privia spărios și îngrijat la o parte, ceea ce pe părintele-l făcu, ca aproape nerăbdător să-și întreprindă vorbirea.

„Ce-ți este, Iosé?” dăse elă.

„Domnule părinte,” începuse țeranul cu șovăire, „voiam să-ți spun ceva.”

„Apoi vorbește,” replică preotul cu mirare. „Doră nu-ți va fi cu greu a grai înaintea mea?”

„Este numai aceea, domnule părinte — — voiam numai să dăcă, că — — că e o mare onore pentru mine, că însuși dă instruez pe fiul meu.”

„Eă bucuros o faci acesta, omule, și ajungă atăta! — Să nu mai vorbim despre acest lucru.”

„Dar — — domnule părinte — — dar, veți bine și dă, băetul e cam slăbuț și — —”

„Și-apoi, Iosé?”

„Și studiatul celă grozav de mult nu-l va pute învinge timp îndelungat, dacă nu te vei supăra — —”

„Studiatul celă mult?”

„Da, da! Dela 2 ore până sara la Ave Maria, asta o afu cam mult.”

„Hm — — hm! — —”

Parochul vedând, că a prins pe băet cu minciuna, nu răspunse îndată.

Dela două ore, până sara la tragerea clopotului! Și elă îl aștepta pe băet la trei ore și-l trimitea acasă la cinci ore. — Să descopere elă ore lui Iosé, cum stă lu-

crul cu băetul, ori să mai aștepte puțin, până când însuși va descoperi cauza întârziării copilului?

Părintele Antonio se hotărî pentru cea din urmă. La părere consimți cu ceea ce dăse Iosé das Dornas și-l dimise cu asigurarea, că încordarea cea prea mare a băetului își va fi ajuns deja sfârșitul.

Într-o sine înse gândia:

„Așteptă numai, băetandrule, voi afla eu, ce fel de isprăvi faci tu!”

III.

În ziua următoare ținu parochul cu Daniilă instrucțiunea ca și de alte ori și la cinci ore îi dăse, să plece acasă, ceea ce băetul nostru o și făcu.

Abia plecase Daniilă, și parochul își luă peleria și porni, să-l urmărească. Nu era acesta tocmai lucru ușor, dacă pe lângă vînjoșia tinere a băetului vom considera vîrsta înaintată a bătrânului preot.

Mai întâi străbătu stradele, cari conduceau spre casa lui Iosé, și întrebă pe mai mulți țerani, cari stau înaintea ușii ori priviau din ferestă pe uliță, că trecut'a pe acolo băetul. Mai multă timp îi răspunseră, că da. Dar în sfârșit întâi pe o bătrână, carea la apropierea lui numai decât se ridică din poziția sa ghemuită, și salută închinându-se cu respect.

„Bună sara, Tia Bernarda,” dăse părintele Antonio. „N'ai veduț pe băetul lui Iosé das Dornas trecând pe aci?”

„Dumnezeu să scutească pe Sfinția Ta! Nu, domnule părinte, nu l'am veduț; de trei săptămâni nu mai trece pe aci.” Parochul se scărpină după ureche. Escesul lui Daniilă se părea a fi faptă.

„Am pătit'o,” murmură elă supărat, „am pătit'o, și eu am întrelăsat a da deslușire bătrânului Iosé despre fiul său! Am fost un cap sec, da, și Dumnezeu să mă ierte.”

„Dacă domnul părinte poftesce, voi trimite pe nepoța mea după Danielsinho, ea este tinere și are picioare grabnice.”

„Mulțămesc, Tia Bernarda, mulțămesc, Tia Bernarda, treba n'are grabă. Dumnezeu să te păzască!”

Bătrâna făcu de nou o închinăciune, și bunul preot porni eră mai departe în calea sa cea grea. Acum luă altă direcțiune, ce școlariulă să încă a putuț să o lea, și trecu pe lângă un șopru, înaintea căruia ședea un țeran bătrân și-și încăldea puțin la căldura sôrelui oșele amorțite.

„Bună sara, Tio Bonifazio,” zise părintele Antonio cu glas tare, ca să înțeleagă bătrânul, „bună sara, prietinel meu!”

„Cel mai plecat al Sfinției Tale,” răspunse țeranul luându-și căciula de pe capul îngălbinit. „Binecuvîntată să fie Sfînta Treime!”

„Amină! — Nu a trecut pe aici Daniil cel mic al lui Iosé das Dornas?”

Părintele Antonio de două ori trebui să-și repetească întrebarea, până l'a înțelesu Tio Bonifazio, și apoi cercă acesta în creierii săi uscați mișcându-și buzele tremurătoare.

„Da, — da, domnule parochiu,” zise el mișcându din cap, „micul Danielsinho a trecut pe aci — înainte de asta cam cu o jumătate de oră. Și m'am bucurat, cum mâna boii.”

„Boii? — Tio Bonifazio, acela a fostă Pedro!”

„Ce, Pedro?” Bătrânul rumega de nou la un gând mare și apoi zise: „Da — da, Pedro, dar domnul părinte vorbește despre domnul student, nu-i drept?”

„Da, despre el, Tio Bonifazio.”

„O, acela încă a trecut pe aci, ba a chiar fugit — încolo cătră móră.”

Părintele Antonio porni cu răbdare în direcția arătă, dar își încreți deja fruntea și murmură supărat:

„Pentru Dumneșă, ce caută mișelul acolo?”

Sara, ce e drept, era încă departe, înse de pe livezi se ridica deja o negură ușoră aducându parochiului aminte de reumatismul lui. Dnsul perdu puțin din zelul său de urmărire, și-i cresc bușor iritațiunea. Se opri pe o cale îngustă între două pămînturi de sêcară și zise întru sine:

„Pentru aceea sunt eu, ca să alerg după acest copil? Asta este trêba tată-său, nu a mea!”

Voia să se întorcă, dar de-odată îi bătură la urechi nesce sunete fine, trêmurătoare, preludiul unui cunoscut cântec popular, ce serbătorește într'un mod naiv frumșea unei tinere păstorite. Parochiul asculta și se uimia. El îndată cunoscu glasul celuil debil al școlariului său, carele cânta:

Morena, morena,
Dos olhos castanhos,
Quem te deu, morena,
Eu antos tamanhos?

„Etă dar am fi aflată băețelul,” zise întru sine părintele Antonio și făcu câțiva pași grabnici înainte, ca să pôtă asculta mai bine. „Nu, el nu are să mă vadă, până când nu voi auzi totă trêba,” gândi și apoi se hotărî, să-și cerce un loc ascuns, din care să pôtă pândi bine. La drêpta sa era asemenea un pămînt de sêcară, un minunat loc de pândă. Să ne ascundem și noi cu bunul preot în holda cea înaltă și să vedem, ce vom descoperi dimpreună cu el.

(Va urma.)

Bibliografie.

Predicatorul poporului, red. *Vasiliu Budescu* Csujafalva (Ciufesci) p. u. Hagymádfalva N. 5.: Dumineca s. Rusalii I. II., Luni după Rusalii I. II., Dumineca tuturor sfinților I. II. — Nr. 6.: Dumineca tuturor sfinților II. (continuare), III., Dumineca II. după Rusalii I. II. III., Dumineca III. după Rusalii I. Adam și Satana, legendă populară.

Au apărut din „Biblioteca Unirii”

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericii românești unite, studiu apologetic din incidentul invectivei „Gazetei Transilvaniei” și a dlui Nicolae Densușan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericii unite. **Partea I.** 272 pag. 8°. Preț 70 cr. — **Partea a II-a** 400 pag. 8°. Preț 1 fl. Ambele părți expedate franco 1 fl. 85 cr.

Chiar acum a apărut de sub tipar și se află de vânzare la **tipografia seminarială**

Euchologiu

edițiunea a doua, revădită după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagini, pe hârtie velină, tipar frumos în **negru și roșu**. — Preț nelegat fl. 2.80, era legat în piele tare fl. 3.80. ¹⁾

Tot acolo se mai află:

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Pregătire la mórta, adecă considerațiun asupra maximelor eterne folositoare tuturor pentru meditare și preoților spre a predica, de *Alfonso Maria de Liguori* Doctor al Bisericii. În versiune românească de Membrii societății de lectură Inocențiu M. Clain. Blăși 1893. Tipografia Seminarului arhidieceșan. Oplu are 425 p. în 8° mic. Preț 80 cr. Editura societății.

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copci fl. 10.

Orologeriu, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Istoria particulară a bisericii unite de Dr. A. Grama broș. 1 fl. 50 cr.

Testamentul și Literalele fundamentale ale fericitului Arhiepiscop și Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș *Dr. Ioan Vancea de Buteasa*. Blăși 1892. Tipografia Seminarului gr. cat. din Blăși. Se află de vânzare la Administrația „Unirii”. Preț 10 cr., cu part postală 15 cr.

Decretele Conciliului provincial al doilea, edițiunea a II-a broș. 65 cr.

Apostoleriu, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

¹⁾ În Nr. 12 din eróre s'a tipărit prețul, fl. 2.50 și 3.50.

Editor și redactor răspunător:

Dr. Victor Szmigelski.

Cu deosebită stimă cueză a încunoscintă pre **Veneratul Cleru greco-catolicu**, că precum și până acum iaș asupra-mi gatierea de **iconostase, amvone, altare** și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelor, în ce privesce lucrul de mäsari și de sculptor, de colorare respective de marmorisare și de prevedere cu icone sante, dimpreună cu aşedarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescă ou placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au căștigat recunoscere deosebită, și tôte mă îndreptătesc la sperarea, că Veneratul Cleru mă va împărtași occasionalmente de prețuită-i încredere. Silința mea se va îndreptă totu-deauna într'acolo, că și de aci înainte se merită renumele cel bun, care mi-lam căștigat până acum.

Prin tariful de zone dispărându departările, prin această capacitatea de concurență mi-sa mărită.

Rogându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carol Müller,

auritor și fabric. de recuis. biseric.

(6) 31—52

(18) 6—6

„The Gresham”

societate de asigurare pe viață în LONDRA.

Filiala pentru Austria:

Viena, I, Giselastrasse I,

în casa societății.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, Franz-Josefsplatz 5 și 6,

în casa societății.

Activa societății la 31 Dec. 1892 franci 125,305.151.—

Venitul anual din premii și interese la 31 Decembrie 1892 „ 22,840.056.—

Plătiri pentru contracte de asigurare și de rente și pentru rescumpărări etc. dela existența societății (1848) „ 271,905.620.—

În ultimul periodu de gestiune de optspredece luni s'au prezentat la societate pentru propunerii nouă, prin ceea ce suma totală a propunerilor intrate dela existența societății se urcă la „ 1.853,916.605.—

Prospecte și tarife, pe basa cărora societatea extradă polițe, precum și formulare de propunerii se dau gratuit prin dnii agenți în tôte orașele mai mari ale monarhiei austro-ungare și prin filialele pentru Austria și Ungaria, precum și prin

Agentura gen. pentru Transilvania în Cluș.